

TOSHKEENT HAQIQATI

1928-yil 11-dekabrda asos solingan

@haqiqatonline

Haqiqat online

haqiqatonline_

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
ҚАРОРИ

ОММАВИЙ ВА ПРОФЕССИОНАЛ ФУТБОЛНИ ҲАР ТОМОНЛАМА РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ҚУШИМЧА ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТҮГРИСИДА

Мамлакатимизда футболнинг оммавийлигини янада ошириш, истиқболли ва иқтидорли футbolchilarни танлаша ҳамда профессионал даражада тайёрлашнинг янги тизимини йўлга кўйиш, тренер ва ҳамкаларни ҳалқаро талаблар асосида тайёрлаш ва маҳоратини юксалтириш, футбол инфраструктурасини яхшилаш ҳамда ўрнатилган стандартларга мослаштириш мөксадида:

1. Қуидагилар футболни янада оммалаштириш ва ривожлантиришнинг қўшимча йўналишлари этиб белгилансин:

Халқаро футбол ассоциацияла-ри федерацияси (FIFA)нинг ахоли, айниқса, ёшлар ўтасида футбони янада оммалаштиришга қартилган махсус дастурлари асосида ҳар йили маҳалла ёшлари ўтасида, жумладан, мактабгача таълим ташкилотларида "Оммавий футбол" (Grassroots) фестиваль ва мусобакалари, умумий ўрта таълим мактаблари ўкувчилари ўтасида "Мактабларда футбол", олий таълим муассасалари талаблари ўтасида "Талабалар лигаси" республика мусобакаларини ўтказиш;

ёшларнинг футболга қизиқиши-ни ошириш, бу борадаги тарбибот

ишларини янада кучайтириш, уларнинг футбол билан шугулланishi учун етарли шарт-шароитларни яратиш;

аёллар ўтасида футболни ривожлантириш, бу борада узок йилларга мўлжалланган истиқболли рекя ва дастурларни ишлаб чикиш ва амалга ошириш;

жисмоний имконияти чеклан-ган ва ногиронлиги бўлган шахсларнинг футбол билан шугулла-ни учун зарур шарт-шароитларни яратиш ҳамда улар ўтасида мунтазам мусобакалар ташкил этиши;

терма жамоалар ва профессио-нал футбол клублари учун сифатли спорт захисарини яратиш, иқтидорли футbolchilarни аниқлаш, танлаш ва саралаш (селекция)нинг рақам-лаштирилган тизимини жорий қилиш;

футбол инфраструктурасини моддий-техник жиҳатдан янада яхшилаш ҳамда ҳалқаро талабларга мослаштириш;

футбол бўйича малакали тренер-лар, ҳамкалар ва мутахassislarни тайёрлаш, уларнинг малакасини ошириш ва қайta тайёрлаш тизими-ни янада такомиллаштириш,

ўкув-услубий кўлланмалар ишлаб чикиш;

худудларда футбол клублари, болалар ва ўсмилар, оммавий фут-болни ривожлантириш мақсадида чет элизиги мутахassislarни жалб этиш ва ҳалқаро ҳамкорликни яна-да кенгайтириш;

оммавий ахборот воситалари ва ижтимоий тармоқлarda футболни тарбиб килиш ҳамда бу жараба-да юкори даражали ахборот ва муль-тимедия махсулотларидан фойда-ланиши янада кенгайтириш.

2. Белгилаб кўйилсинки:

а) ҳар йили Узбекистон футбол ас-

социацияси маблаглари хисобидан:

мартиюнон ойларида маҳалла ёшлари ҳамда қизлари ўтасида

"Оммавий футбол" дастuri доира-

сида футбол фестиваллари;

10 декабрь – Бутунжоҳон фут-

бол куни муносабati bilan aholi

ўтасида оммавий "флешмоб" тад-

бирилari;

сентябрь-май ойлariда умумий

урта таълим мактаблariда "Мак-

таблarda футбол" дастuri доира-

сида футбол мусобакалari, маҳорат

బорилardi va festivallari ўтказиб-

ди;

б) ҳар йили сентябрь-май ойла-

рида олий таълим мусасасаларида Узбекистон талабалар спорти ассоциацияси маблаглари хисобидан молилияштирилдиган "Талабалар лигаси" дастuri доирасида уч босқичи республика футбол мусобакалари ўтказилади.

3. Узбекистон футбол ассоциа-цияси (А.Азизов) ёшлар сиёсати ва спорт вазирлиги (А.Икрамов), Мактабгача ва мактаб таълимни вазирлиги (Х.Умарова) ҳамда Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги (И.Абдурахмонов) билан биргаликда бир ой муддатда:

"Оммавий футбол", "Мактабларда футбол" ва "Талабалар лигаси" дастурлари доирасида футбол тадбирparin ўтказishning ягона тартибини тасдиқланади;

ушбу мусобакалар ва турниргларга пухта тайёргарлик кўриш ва юқори савиядаги ўтказиш бўйича чора-тад-бирилар режасини кабул килисан;

мазкур мусобакалар ва турнирларни ўтказиш жараба махаллий ва хорижий оммавий ахборот воситалари ҳамда бошқа коммуникация манбаларида кенг ёритилишини таъминласин.

(Давоми 2-саҳифада) ►

Кун тасвири

«Ҳар бир махалла 1000 туп да-рах» акцияси доирасида ВИЛО-ЯТдаги 1 минг 25 та маҳалла минг тун-дан мевали кўчата-лар тарқатилиб, кам таъминланган фуқароларнинг томорқаларига ҳашар йўли билан экиломдо.

БўКА туманинг «Кўкорол» маҳалласи аҳолиси-ни тоза иҷимлик суви билан таъминлаш максадида кўвур тортиш ва сув минорасини ўрнатиш ишлари амалга оширилмоқда.

ОҚЎРҒОН туманинг ўринбосари С. Тўх-таев Жанубий Кореяning "Nana Energy farm" корхонаси раҳбари билан кўш панеллари ишлаб чиқа-шини йўлга кўйиш бўйича музока-ра олиб борди.

БЕКОБОД шаҳридаги «Металлурглар» маданият саройида маданий-маърифий тадбир ўтказилди.

Унда шаҳардаги етаки ҳунарманд хотин-қизлар кўл меҳнати билан яратилган буюмлар кўргазмаси ташкил этилди.

ЮКОРИ ЧИРЧИК туманинг "Ёшлик" маҳалласida иҷtimoий ҳимояга муҳтоҳ аҳоли вакиллари, нуроний отaxon ва онахонлар ҳамда фаоллар учун ифторлик дастурхони ёзildi.

ЗАНГИОТА туманида «Менинг биринчи ипотека уйим» лойиҳаси доирасида замонавий стандартларга мус, энергия тежкамкор 2,5 минг хонадонга мўлжалланган шаҳарча бунёд этилди.

OpenBudget
O'zbekiston Respublikasi
"Ochiq Budget" Portali

152 ЛОЙИХА: ХАЙРЛИ ИШЛАР РҮЁБИ

«Ташабbusli бюджет» лойиҳасининг 2023 йилги 1-мавсуми якунланди. Унда Тошкент вилояти бўйича 142 милиард сўмликдан ортиқ 152 та лойиха кўллаб-куватланади. Эндиликда мазкур маблаглар маҳаллалардаги ички ўйларни таъмирлаш, иҷимлик суви ва оқава тизимини яхшилаш, ободонлаштириш ва спорт равнаки каби кўплар хайрли мақсадлар рўёби учун сарф этилади.

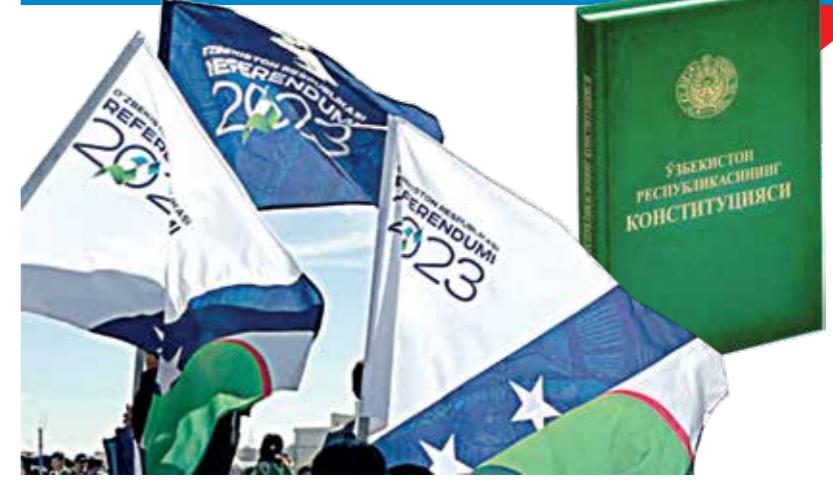
2023

РАҲБАРЛАРГА ДУБЛЁР БИРИКТИРИЛДИ

Маҳаллалarda фаoliyat olib borayotgan ҳокim ёрдамчilari, ёшlar etakchilari, хотин-қizlari, фаoliyatlari orasidan salohiyatni kiritish uchun kadrlar zaixarisasi yashilmoqda.

Toshkent viloyatida ham 31 naflar ana shunday kadrlar saralab olinib, turli yonalishi shorda rahbarlarga dubller sifatiida biriktilidi.

Бефарқ эмасман

Маҳалла азалдан эзгу анъаналаримиз, миллий қадирятларимизни ўзида мухассам этган ноёб иҷtimoiy tuzilmadir. Bugungi kunda esa maҳallassa tom ayno mazkur oshxona qaydiga aylanmoqda.

ЭЛНИНГ ОВОЗИ – МАҚСАДЛАР ПАРВОЗИ

Янгиланётган Конституциянинг 127-моддасида фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлari давлат ҳокimiyati орнага кирмаслиги белgilab kўyilmoqda. Мазкур қафолатнинг қонунда белgilanishi maҳallassalarga ўз худudini mustaqil boşka-riş, aҳoli manfaatlariidan keliib qurishda bilan sheriqlik aсосida muammolarni xalqni etiborish, xududi ijtimaoyi-iktisodiy jihatdan rivojlanishi, samarali ja-moatichilik nazoratini amalga oshiri, aҳoli farmonligini taъminla-shi, maҳallassa ihsaniligi kisqa-tirisha erishidik. Aёllar va ёshlar bandligini taъminla-shi mazkur mukaddasida kredit va sub-sidiyalr akratilishi, kichik tad-birkorliklari yўlga kўyilmoqda.

Шунингdek, uning 43-moddasida давлат фуқарolarning bandligini taъminla-shi, ularни ihsaniligidan himoya qilingan kirmasligi belgilab kўyilmoqda. Чиқарилётган қарорларнинг ихоси, аввало, маҳallassa ўзида амалga oshagina, у xalqimiz xaitida ijohiy natija beradi. Биз ham maҳallassa ihsaniligi kisqa-tirisha erishidik. Aёllar va ёshlar bandligini taъminla-shi mazkur mukaddasida kredit va sub-sidiyalr akratilishi, kichik tad-birkorliklari yўlga kўyilmoqda.

Бир сўз bilan aytganda, "Inson qadri учун" foysi Konstituyasiyamizda янада мустaxkamlanmoqda. Биз – маҳallassa аҳоли bilan 30 aprel kuni bўlib utadigan referendumuни фаол ištirok etamiz hamda barcha ortdoшla-shimizni farovon xait uchun ovoz berisiga chakramiz.

Одилжон АТАУЛЛАЕВ,
Нурафшон шаҳridagi
"Чиғирик" маҳallassa ҳокim
ёрдамchisi

Пора олган,
берган,
воситачилик
қилган
20 йилгача
қамалади(ми?)

Сенат жиноят кодекси
сигари коррупцияга оид
жиноялар учун жавобар
ликини кучайтириш
хакидағы қонунни маъ-
куллади.

Унга кўра:
— Ҳокимият ёки
мансаб ваколатини
суюистеъмол қилиш
(205-модда) хамда Хо-

кимият ҳаракатсизлиги
(208-модда) жиноялари
гаразли ниятларда
содир этилган бўлса,
беш йилгача озодликдан
маҳрум қилиш;

— пора олганлик
(210-модда), пора бер-
ганлик (211-модда) ва
пора олиш беришда
воситачилик қилганник
(212-модда) учун йигир-

ма йилгача озодликдан
маҳрум қилиш жасоси
қўлланилиши белgilan-
моқда.

Шунингдек, пораҳўр-
лик жинояларини со-
дир этган шахслар
жазони ўташдан муд-
датидан илгари шартли
озод қилинmasлиги, кор-
рупцияга оид оғир ёки

ма йилгача озодликдан
маҳрум қилиш жасоси
қўлланилиши белgilan-
моқда.

Шунингдек, пораҳўр-
лик жинояларини со-
дир этган шахслар
жазони ўташдан муд-
датидан илгари шартли
озод қилинmasлиги, кор-
рупцияга оид оғир ёки

ма йилгача озодликдан
маҳрум қилиш жасоси
қўлланилиши белgilan-
моқда.

Конун Президент то-
монидан имзоландан
сўнг кучга киради.

Ахлоқсизликни тарғиб қилганлар 7 йилгача озодликдан маҳрум этилиши мумкин.

Эндилиқда ўзбекис-
тонда порнографик маҳ-
сулотларни тайёрлаган,
олиб кирган, тарқатган,
реклама қилган ёки
намоиш этгандарга
нисбатан белgilanган
жазо оғирлаштирилиши
мумкин. Бу хадда Олий
Мажлис Сенати томо-
нидан қабул қилинган
“Хотин-қизлар ва бола-
лар хукуқлари, эркин-
ликлари хамда қонунни
манфаатларини ишончи-
ли химоя қилиш тизими
янада такомилаштири-
лиши муносабат билан
Ўзбекистон Республи-
касининг айрим конун
хукужатларига ўзгартиш
ва кўшичмалар киритиш
тўғрисида” қонунда сўз
борган.

Маълум қилинишича,

Шиҷоат

Тошкент вилоятида профилактик хисобда турган ёшлар учун ташкил этилган 10 кунлик “Жасорат мактаби” ўкув йигини якунига етди.

100 нафар ёшга 10 кунлик сабоқ

Шу муносабат билан ёшлар Ангрен умумийин тог полигони олиб борилди. Улар ҳарбий форма ва жой билан тавминланди.

Маросимда сўз олганлар ви-
ляятning 22 та шаҳар ва туман-
ларидаги профилактик хисобда

турган, муқим иш жойига эга бўл-
маган жами 100 нафар ёшлар иштирокида ўтказилган йигин долзарблиги билан кўпчиликка
маъкул бўлганини таъқидлаши.

— Ўн кунлик ўкув йигини да-

вомида ҳарбий-ватанпарварлик

тарбияси ва қасбга йўналтириш

борасида ўз соҳасининг
малакали мутахассисла-
ри ва ҳарбий хизматчилар
томонидан билим ва

кўнимикалар

берилди, — дейди янгийўллик

иштирокчи Самандар Умаров.

— Шунингдек, 33 миллион сўмдан

кредит акратилиб, 10 нафардан

ортиқ сафошимга тадбиркор-

лик қилиш учун маҳсус сертифи-

кат ҳам топширилди. Мен ҳам

уяга қайтга чорвачилк билан

шуғулланмоқиман.

— Бугунги йигинда иштирок

этёттан барча йигитларга бир

умр ҳалқимиз, Ватанимизга

садоқи булиши тайланман, —

дейди олмаликлик Гули Аҳме-

дова. — Катта ўглим ҳарбий

хизматга бориб, йигитлик бур-

чини ўтаб қайтаг, олий ўкув

юритида ўқиши давом эттири-

ди. Қенжатоим Баҳодир ҳам

богалигидан ҳарбий бўлиши

ният қилган. Бу ўкув йигин-

дан сўнг бир йиллик ҳарбий

хизматта бормоқи. Бугун уни

ҳарбий либосда кўриб, ҳая-

жондан кўзимга ёш келди.

Тадбирида кўп жанги бўйича
кургазмаличиликнига, концерт
дастури намойиш этилди.

**Тошкент вилояти ҳокимлиги
Ахборот хизмати**

Рамазон одоблари

**Бародан ривоят қи-
линиди:**

«Набий соллаллоҳу
алайҳи васаллам: «Са-
ломони тарқатинг, сало-
мат бўласи», дедилар».

Шарҳ: Саломон «са-
ломатлик, маъноси бор.
шунинг учун мўмин-му-
сулмонлар бир-бирлари-
ни кўрганди доимо салом
бериб юрсалар, тинчлик,
саломатлик бўлар экан.

Исломнинг тинчлик,

саломатлик, бирордарлик
дини эканлигига мана шу
саломлашида ҳам на-
моён бўлади. Мўмин-му-
сулмонлар бунга қатъий
амал қилишарни, ўзи
оддий бир нарса бўлиб
кўринган бу амалнинг
буек бир аҳамиятга мол-
лик эканлигини унутмас-
ликларни позим.

Саломлашган одам-
лар орасида муҳаббат
хосил бўлади.

**Абдуллоҳдан ри-
воят қилиниди:**

«Расууллоҳ соллал-
лоҳу алайҳи васаллам:
«Агар ундиши бўлса,
учинчани қўйиб иккитаси
ничирлашмайди», дедилар».

Шарҳ: Учинчи қиши-
дан яшириб, унга эшит-
тирамаслик максадида
галирилган гапдан ўша
кишининг кўнлигига озор

етади. Шайтон васваса
қилиб, унинг хаёлига тур-
ли фикрларни солади.
Натижада мўмин қишига
озор етади. Мўминга озор
бериш эса ҳаромдир.

Ислом маданияти-
нинг маъліслар, ўзаро
уомала одобига оид
ушбу намуналарни ҳар
бirimiz яхши ўрганин-
ганишимиш позим.

**Оиша розияллоҳу
анҳодан ривоят қи-
линиди:**

“Набий соллаллоҳу
алайҳи васаллам: «Мен-
га Жаброил кўшини ху-
сусидада тавсия беравер-
ганидан уни меросхўр
клиб қўярмикан, деб ўй-
лаб қўлдим”, дедилар».

Шарҳ: Демак,
Жаброил алайхисалом
кўшинига яхшили, му-
руват қишига тўғрисида
Расууллоҳ соллаллоҳу
алайҳи васалламга шу
қадар қаттиқ таъкидлаган

эндилиқда юқоридаги
жинояларни содир эт-
ган йилдан маҳрум қилиш
жизонини мумкин. Амал-
даги Жиноят кодексининг
130-моддаси бўйича эса
порнографик маҳсулотни
тайёрлаш, олиб кириш, тарқати,
реклама қилиш, намо-
иш этиши вояга етмаган
шахса нисбатан содир
этилганда 3 йилдан 5
йилгача озодликдан маҳрум
қилиш билан жа-
золанди.

Ушбу ҳадисдан оли-
надиган фойдалар:

1. Жаброил алай-
хисалом Расууллоҳ
соллаллоҳу алайҳи ва-
салламга тавсия қилиб
туришлари;

2. Баъзи тавсиялар
кўп бўлган;

3. Қўшиниң ҳақи
ниҳоятда мъульбар экани.

Ҳикматли дунё

**Етмишдан ошиб саксонга яқинлашган
дустимдан ўзида қандай ўзгаришарни хис-
қилаётгандигани сўрадим. У қуйидаги мак-
тубни юборди.**

1. Ҳаётим давомида ста-онамни, ака-
рикалар ва опа-сингиллар, аёлим ва бола-
рим ҳамда дўстларимни яхши кўрдим, энди
ўзимни ҳам яхшига қарор қилдим.

2. Ҳаётим давомида ста-онамни, ака-
рикалар ва опа-сингиллар, аёлим ва бола-
рим ҳамда дўстларимни яхши кўрдим.

3. Сабзавот ва мевалар сотувчиси би-
лан савдолашини бас қилдим. Аризмаган
пулни ортика тўласам бир жойим камайиб
колмаслигига, аммо камбағал сотувчи ий-
гит боласининг мактаб тўловига пул жамга-
ришига озигина бўлсада қарашворишим
мумкинлигини билдим.

4. Официанткага одатдигандан кўпроқ
чой пулни берадиган будим. Кўшичма пул
уни бирор бўлсада хурсанд қилдади. Чун-
ки у менга қараганди тириклилик учун ти-
риклик билан мөхнат қимолда:

5. Кекслар бирор тарихни хикоя кипла-
шига ошиб келишган тизимишни сўрадиган
билимни савдо мактаби таъкидлагандан
бас қилдим.

6. Одамлар нотўғри гап айтиб кўйса-
лар, уларни дарҳол тўғрилашни тұхтатдым.

Ҳаммани мукаммал инсонга айлантириш

менинг зиммамига тушмасланғанни тушу-
нуби етдим. Дунё мукаммаллиқдан кўра аф-
залроқдид.

7. Одамларни саҳиълик билан мақтаб

түшсизлекни сўрадиганни тушу-
нуби етдим.

8. Кўйлақ ичидаги шахс-
нинг кимлиги унинг ташки
кўринишидан кўра кўпроқ
нарсани англашди.

9. Менинг қадрламай-
диган одамлардан узоқлашдим.

Чунки улар менинг қадримни
билимасликлари мум-
кин, аммо мен ўз
қадримни яхши би-
ламан.

10. Ҳаётда менинг кимдир “каламушлар
илдамлиги”да ортада қолдирис учун ифлос

ўйин қипса буни хотиржам қабул қиладиган
бўлдим. Чунки мен каламуш эмасман ва бу
иркка мансублигим йўй.

11. Ҳиссиятларимдан уялмасликни ўр-
ганинг ташкини ўйинни ўр-
ганинг ташкини ўйинни ўр-
ганинг ташкини ўйинни ўр-
ганинг

ТЕМУР ва Навоий

9 апрель – Амир Темур таваллуд топган кун

4. ХАМПИРАЛИК

Буюкларни давр яратади, деган гап бор. Дархакиат, Амир Темур замонидага яна бирюз зот яшаган эди. Бу зат – Баҳоуддин Накшбанд.

Агар Амир Темур ҳокимиятини, шартли равишда, Самарқанд пойтахт қилинган давр – 1370 йилдан хисоблаганда ҳам, ўша замоннинг машҳур тасаввубури пири Ҳожа Баҳоуддин Накшбанд суптони Соҳибқирон хукмронлиги замонида умрининг сўнгиги ўн тўқиз ийлини ўтказган бўлпичи чиқади. Шундай экан, буюз шоҳ билан улуғ шайх ўтасидаги муносабатлар қандай кечган?

Илм ҳозирча масалани бу тариқа ўта муййиз киблиб кўйиган эмас. Бинобарин, ҳозирча қўлимизда тайинли маълумотлар ҳам кем.

Тоҳик тасаввубушуноси А. Муҳаммадхўяевнинг Душанбеда рус тилида нашр этилган "Накшбандийлик мафкураси" китобида бу масалага даҳлор мухим бир жihat таҳжил этилади. Бу – Амир Темур билан Ҳожа Баҳоуддин Накшбанднинг ўзаро ҳампира бўлгани масаласи.

Ҳампиралик нима?

Кузатган бўлсангиз, умрида бир-бины кўрмаган икки касбодosh тасодифан учрашиб қолса, ўз-ўзидан гап-гапга уланинг, субҳат қизиб кетади. Суҳбатдошлар бирпаста минг йилик танишига ўхшаб қўладилар. Чунки улар – ҳампира!

Бухоро тарафларда темиричи темир-
(Давоми. Бошланиши ўтган сонларда)

чини, ошпаз ошпазни, ҳолвагар ҳолвагарни, маҳсидўз маҳсидўни ҳампира дейди. Бу – кенг маънодаги ҳампиралик. Чунки қадимдан ҳар бир қасбнинг ўзири бор деб қаралади. Масалан, Ҳизир пайғамбар – дәхқонларнинг, Дордув пайғамбар – темирчиларнинг пири хисобланади.

Тасаввубда эса пир-муридлик – бош масала. Ҳеч бир солик пирсиз зомас. Ҳақ йўлига фақат ва фақат пир кўмугиди кирилади. Албатта, бир пирнинг бир неча муриди бўлиши мумкин. Бу пиринг муридлари эса ўзаро бир-бира ҳампира бўлади.

Ана шундай тор маънода Амир Темур билан Ҳожа Баҳоуддин ўзаро ҳампира эди. Чунки ҳазрат Амир Кулом ҳам Ҳожа Баҳоуддинга, ҳам Амир Темурга пир эди. А. Муҳаммадхўяев таъкидлаганидек, ҳожагон (кейинчалик нақбанди) тариқати шайхлари ҳуқмдорлар билан яқин муносабат ўрнатишиди. Олим шу шайхнинг набирави – Шахбоддин қаламига мансуб "Мақомоти Мир Кулол" асарига таяниб ёзадики, Мир Кулол дарвешларга васиятларидан бирида илгари суфийларнинг подшоҳларга ҳурматсизларга муносабатда бўлгани, уларга нисбатан муҳофиз вазиятда турганини коралаб, шоҳларга нисбатан илтифотли бўлиш кераклигини тайинлаган.

Маънавий меросимида Амир Темур зафарларини авлиёларимиз руҳониятларни дуолари билан боғлаш кучли эканини қайд этишимиз лозим. Зотан, Амир Темурда улуғ авлиёлар руҳидан мадад кутиш ҳаддан ташқари кучли бўлган. "Бобур ва Суфийлар" деган маънони англатилиши кўччиликка маълум.

"Ростий" сўзи тўғрилик, адолат деган тушунчаларни англатади, "Рустий" эса куччилик, кувват, мустаҳкамлик маъноларида ишлатилади. Форсий лугатларда унинг роҳат фарғат мавзулари ҳам кайд этиладики, бундан шиорда: "Адолатли бўлсангиз, роҳат-фарғатда яшайсиз", деган мазмун ҳам пинҳон экани ойдинлашади.

Шартии равишда айтиш мүнкини, Амир Темур буюз бир салтанатни барпо этган бўлса, Алишер Навоий ана шу салтанатнинг ўзига хос назариётчиси янглиг тарих саҳнасида намоён бўлган эди. Темур фаолияти асосида ётган "Ростий – рустий" шиори Навоий яратган назариянинг ҳам ўзиги бўлиши табий эди. Аслида ҳам шундай.

Демак, Амир Темур билан Ҳожа Баҳоуддин ўтасида бевосита бўлмасда-да, билвозиста муносабат мавжуд эди. Кейинчалик темурий ҳуқмдорларнинг деярли барчasi нақшбандия пирларига мурид тушгани бежиз эмас.

Бу – уларга улуғ бобоқалонларидан колган мұқаддас анъана эди. Машҳур темурий шоҳлар – Шоҳруҳ Мирзо, Абу Сайд Мирзо, Ҳусайн Бойқаро Мирзо,

Умаршайх Мирзо, Захирiddin Муҳаммад Бобур Мирзо – барчasi ана шу таракат пирларига мурид, яъни нақшбандий бўлгандарлар.

Алишер Навоий ҳам нақшбандий эди. Ул зот даврининг Ҳожа Ахрор Убайдуллоҳ Валийдан кейнги улуғ пири – Абдурахмон Жомийга расман кўл бериб, мурид тушганди.

5. РОСТИЙ – РУСТИЙ

Султони Соҳибқироннинг маҳобатли ҳайкални шоҳсупасига ул зотнинг энг сезван шиори ўзбек, рус, инглиз тилларида зарб этилган. Бу шиор жаҳон-ғирнинг хос киличиди ҳам, узигидаги муҳрида ҳам айнан форсийда – "Ростий – рустий" тарзида битилган эди...

Амир Темур шу қадар улуғлараган бу шиор замонида қандай маъно яширин?

Бугун айни у шиор "Куч – адолатда" деган маънони англатилиши кўччиликка маълум.

"Ростий" сўзи тўғрилик, адолат деган тушунчаларни англатади, "Рустий" эса куччилик, кувват, мустаҳкамлик маъноларида ишлатилади. Форсий лугатларда унинг роҳат фарғат мавзулари ҳам кайд этиладики, бундан шиорда: "Адолатли бўлсангиз, роҳат-фарғатда яшайсиз", деган мазмун ҳам пинҳон экани ойдинлашади.

Шартии равишда айтиш мүнкини, Амир Темур буюз бир салтанатни барпо этган бўлса, Алишер Навоий ана шу салтанатнинг ўзига хос назариётчиси янглиг тарих саҳнасида намоён бўлган эди. Темур фаолияти асосида ётган "Ростий – рустий" шиори Навоий яратган назариянинг ҳам ўзиги бўлиши табий эди. Аслида ҳам шундай.

Хўйрат ул-аббор" достонининг 26-боби салотон, яъни суптонлар ҳақида. Шоҳга мурожат услубида битилган бу бобда шиор подшоҳ қандай бўлиши кераклиги ҳақидаги қарашпарини бевосита маслаҳат тарзида байанайлашга ҳам жуърати этиади. Айш-ишратга мукассидан кетган, адолатсизликларга йўл қўядиган, охиратни – қиёмат куни-

ни ўйламайдиган шоҳларни хушёлликка чакирди.

Шу бобнинг Амир Темур билан боғлиқ икки нозик нутқаси бор.

Биринчиси шуки, шоир шоҳнинг бошига Сулаймонга ўхшаб Ҳумойн куши соя солинши, унинг кўлини Жамшид каби жом ўпишини гапира туриб, бирдан хукмдор узугига фалак "Ростий – рустий" шиорини нақшлганини эсга олади:

*Хотами адлинга сипехри баланд,
"Ростиву русти(й)" била нақшбанд.*

Демак, шоир подшоҳларни адолат бобида Амир Темур ақидасига амал килиб, одиллик билан ҳукм юритишига ундаётли. Унинг талабига кўра, адолат билан амр килиш – подшоҳнинг турғоси, яъни бу йўлгарнинг тегасига битиб кўйилши шарт бўлган нарса:

*Хутбайи жоҳига қадар иншо қилиб,
"Яъмуру би-л-ад" иш турго қилиб.
Бу – Амир Темур билан боғлиқ иккичи жиҳат.*

Амир Темур шиорининг навоёна шархи шу билангина тугуб кўлмайди. Шоир ижодининг ўзига хос дастурномаси бўлмиш "Хайрат ул-аббор"нинг 40-боби, ўнинчи мақолотида ростлик масаласи алоҳига мавзу қилиб кўйилди. Буниси – энди фатъ шоҳларга эмас, бутун инсониятга тегишли панд-насиҳат. Бироқ тўғриликнинг нақадар азиз фазилат эканини тушунишга учун ҳам шоир яна адолатли подшоҳ тимсолига айлануб кетган Сулаймон йўлгарнинг ҳукмронлик даврини ёдга олади. Чунки янанан ана шу тўғрилик, адолатлилик учун ҳам халп бу раҳнома пайғамбарарга эргашган эди. Бу бўлудолатпешанинг ўзигидаги муҳрда ҳам "Ростий – рустий" деб битилган эди-да:

*Лек Сулаймонга нечукким замон,
Хотам иш өтиб эрди равон.
Анга доги гардиши чархи барин
Салтнамат ичра бериб андок нисин,*

(Бадиа)

Ул нимакум, ҳар киши хонлик топиб, Ҳукм анинг бирла равонлик топиб.

Ҳатмдин ўлуб анда доги бу шараф, Ҳатми бўлуб гаҳар-у, хотам – садаф.

Турфа буким, ҳаттин анинг рўзгор "Ростий – рустий" этиб ошкор.

Килмаса бу муҳр ҳати ёрлиқ,
Шоҳга ўйқ гайри гирифтормиқ.

Тузлук ўлуб охир анга дастгир.
Тузлук ила ҳалк анга фармонпазир.

Бу байт тасвиirlардан шундай маъло англашиляпти, Амир Темурга ислом оламида Сулаймон пайғамбарнинг машҳур ўзигидаги муҳрда "Ростий – рустий" шиори ўзилган эди, деган ақида мавжуд бўлган. Султони Соҳибқирон бу шиорни танлашда ана шу ақидага сунганинг бўлиши керак.

Ҳар холда, Навоининг Амир Темур шиорини икки бор маҳсус шарлашса ҳам унинг адолатни қанчалар улуғларидан далолат беради. Шулардан ҳам маъмур бўладики, Алишер Навоий асарларида Амир Темурни адолат тимсоли сифатида хурматлайди.

(Давоми бор)

Султонмурод ОЛИМ,

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган
маданият ходими

TOSHKE NT НАОІОАТІ
ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА

Muassis:

TOSHKE NT VILOYATI HOKIMLIGI

"Toshkent haqiqati" va
"Tashkentskaya pravda"
газеталари тархир hay'ati:

Zoyir MIRZAYEV
(tahrir hay'ati raisi)

Ummat MIRZAQULOV

Hotamjon SAYDAHMEDOV

G'afurjon MUHAMEDOV

Shavkatjon RAHIMOV

Tohir ARIPOV

Ravshan RAIMOV

Mahmud TOIR

Uskenboy ATEMOV

Abdulla XURSANOV

Mahmudjon BOLTABOYEV

Olimjon BEGALIYEV

Zarifa ERALIYEVA

Sergey MUTIN

Bosh muharrir:

G'ayrat SHERALIYEV

Qabulxona:

(71) 233-64-95

Bosh muharrir o'rinosari:

(71) 233-70-10

Mas'ul kotib:

(71) 233-90-82

Bo'lum muharrirlari:

(71) 233-38-23, (71) 233-48-08

E'onlar va hisob-kitob bo'lumi:

(71) 233-54-10

e-mail: tashkenthaqiqati@mail.uz

Navbatchi muharrir:

Kumush EGAMBERDIYEVA

Mas'ul kotib:

Alloma AZIZOVA

Navbatchi:

Javlon HALILOV

Bosishga topshirish vaqt - 21.00.

Bosishga topshirildi - 22.00.

Nashr ko'sratkichi - 205.

B